

KIYAMET ALAMETLERİ VE İNSANIN SORUMLULUĞU

Eûzubillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

Elhamdülillahi rabbi'l-âlemin ve'l-âkibetü li'l-müttekîn, es-selâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihi ve sahbihî ecmaîn. İ'lemû eyyühe'l-ihvân, enne efdale'l-kitâbi kitâbullâh ve enne efdale'l-hedyi hedyü Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhtesâtuhâ ve külle muhtesin bid'ah ve külle bid'atin dalâle ve külle dalâletin fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâle:

İftahu külli kitabın An İbni Cafer, Muhammed İbni Ali, Muassala.

Bismillahirrahmanirrahim.

Bütün kitaplar, Tevrat, İncil, Zebur ve bunlardan evvel gelen suhurlar, Adem *aleyhisselam*'dan itibaren İbrahim *aleyhisselam*'ın suhurları var. Hepsinin başı *Bismillahirrahmanirrahim* ile başlamıştır. Her kitapta [besmele] nazil olmuştur. Yalnız bizde değil Cenâb-ı Hak bizden evvel Adem *aleyhisselam*'dan [itibaren] ne kadar kitap gönderdiyi-

se -104 kitap deniliyor- hepsinin başı *Bismillahirrahmanirrahim* ile başlamıştır.

Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in de Züheyri b. Ukeys'e yazdığı mektup da *Bismillahirrahmanirrahim* ile başlamıştır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

هذا كتاب من محمد رسول الله لنبي زهير بن
أقيس سلام على من اتبع الهدى فإنى أحمد إليكم
الذى لا إله إلا هو أما بعد أنكم ان شهدتم أن لا إله
ألا الله وأقمتم الصلوة وآتيتم الزكاة وفارقتم
المشركين وأعطيتم من المغنم الخمس وسهم
النبيوالصفي فأنتم آمنون بالله بامان الله و امان

رسوله

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Hâzâ kitâbü min Muhammedin resûlillâhi li-nebiyyi Züheyri'bni Ukeys selâmün alâ meni'ttebea'l-hüdâ fe-innî Ahmedü ileyküm ellezî lâ ilâhe illâ hüve emmâ ba'dü enne-küm in şehidtüm en lâ ilâhe illallah ve ekamtümü's-salâte ve âteytümü'z-zekâte ve

fâraktüm el-müşrikîne ve a'taytüm mine'l-meğânime'l-hums ve sehme'n-nebiyyü's-safiyü fe-entüm âminûne billâhi bi-emânillâhi ve emâni resûlihî.

Hâzâ kitâbü min Muhammed resûlillâhi. “Bu mektup, Resûlullah olan Muhammed *sal-lallahu aleyhi ve sellem* tarafındandır.” *Li-nebiyyi Züheyr bin Ukeys.* “Züheyr b. Ukeys'e, Ukeys'in oğullarına.”

Selâmün alâ meni'ttebea'l-hüdâ. Mektuba *Selâmün alâ meni'ttebea'l-hüdâ* diyerek başlıyor. “Selamün Aleyküm” demiyor. “Selamün aleyküm” müslümana denir. Henüz müslüman olmadıkları için gönderilen mektupta; “Selam, hidayete tâbi olanlara olsun.” deniyor. Eğer siz hidayete tabi olursanız size de, olmazsanız değil...

Fe-innî Ahmedü ileyküm ellezî lâ ilâhe illâ hüve. “Size Allah Teâlâ'yı senâ etmek üzere söylüyorum ki Allah birdir.”

Lâ ilâhe illâ hüve.

Emmâ ba'dü. Mektuba başlangıç.

Enneküm in şehidtüm en lâ ilâhe illallah. “Eğer siz Allah'ın birliğine şahadet ederseniz.”

Buraya *Muhammedün Resûlullah* koymadı, çünkü *Muhammedün Resûlullah*, *Lâ ilâhe illâllah*'ın altında gömülüdür. *Lâ ilâhe illallah* deniyor; *Muhammedün Resûlullah* da tabiatıyla onun içerisinde.

Bu kelime ile iş bitmiyor; bu kelimeyi dedikten sonra, *Lâ ilâhe illallah* dedikten sonra *Ve ekamtümü's-salâte*. “Eğer namazınızı da kılırsanız.” Bu sözü söylemekle, tevhid yapmakla beraber *Ve ekamtümü's-salâte*. “Namazınızı kıldığınız vakit...”

Ve âteytümü'z-zekâte. “Zekâtınızı da verdiğiniz...” Yalnız namazla da olmaz, namazla beraber zekâtınızı da verdiğiniz takdirde...

Bu da olmadı. *Ve fâraktüm el-müşrikîne*. “Müşriklerden de ayrılmak şartıyla.”

“Ben hem müşriklerle beraber olayım hem ‘Allah’ diyeyim hem namaz kılayım hem zekât vereyim.” olmaz. Zekât veriyorsan, namaz kılıyorsan, *Lâ ilâhe illallah* diyorsan müşriklerden ayrılmak lazım. Çünkü müşriklik, şirk bir necistir. O necaset mânevîdir. Müşriklerle bulunduğu takdirde o necâset-i mâneviye seni harap eder.

Binaenaleyh mademki İslâmiyet'i kabul ediyorsan müşriklerden ayrılman lazım.

Bu da kâfi gelmedi.

Ve a'taytüm mine'l-meğâtime'l-hums. “Peygamberin; muharebeler kazanıldığı vakitte alınan ganimetten beşte bir hakkı olarak.” *Ve sehme'n-nebiyyü's-safiiyyu.* “O da lâlettayin değil temizinden ve güzelinden verilmesi şartıyla.” *Fe-entüm âminûne billâhi bi-emâni'llâhi ve emâni resûlihî.* “Böyle yaptığınız zamanda siz Allah Teâlâ'nın ve Resûlü'nün emânındasınız.”

“Namazınızı kılar, zekâtınızı da verir, müşriklerden ayrılır, Resûlullah'ın ganimetteki hakkını da tanırırsanız siz o zaman Allah'ın ve Resûlü'nün emânındasınız.”

Ve hüve't-tâifetün bi eşrafi'l-Arab. “Arap eşrafından bir meşhur kabileymiş, tairfeymiş.” Ka'b b. Süheyl de bunlardanmış. *Fi Haleb, fi Bağdâd, fi Endülüs.* “Bu kabilenin Endülüs'te, Bağdat'ta, Halep'te olma ihtimali de varmış.”

Binâenaleyh buradan bize güzel bir ders çıkıyor:

Selam verirken müslümana karşı *esselâmü aleyküm* denilecek. Müslüman olma-

yana selam *es-selâmü alâ meni'ttebea'l-hüdâ* şeklinde olacak.

Bir müslümana yazılan bazı mektuplarda da bazı insanlar bu tabiri kullanıyor, bu caiz değildir. Bizi Müslümanlıktan dışarıya çıkarır. Müslümana yazılan mektupta “Benim selamım hidayete tabi olan insanadır.” Demek çok abestir. Karşındaki adam; *Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resulullah* demiş, Müslümanlığı kabul etmiş. Bu adama *es-selâmü alâ meni'ttebea'l-hüdâ* demek, onu tahkirdir ki en büyük hatadır. Bir müslümanı tahkirden daha büyük hata yoktur. Bu mektup; kafire, müşriğe yazılan bir mektuptu, ona öyle demek lazım.

باب التوبة مفتوح لا يغلق حتى تطلع الشمس من

مغربها.

Bâbü't-tevbeti meftûhun. Lâ yağliku hattâ tetluu'ş-şemsü min mağribihâ.

Bâbü't-tevbeti meftûhun. “Tövbe kapıları açıktır, katiyen kapanmaz.”

Mütemadiyen günah işleriz, günahтан hâli olamayız ama bununla beraber Cenâb-ı

Hak da tövbe kapılarını daima açık bulundurmaktadır.

Lâ yağliku. “Katiyen kapanmaz.” *Hattâ tetluu’ş-şemsü min mağribihâ.* “Tâ bir gün gelecek ki güneş yerini değiştirecek. Tabiat, alem bozulacak, âlemdeki tabiat kanunları bozulacak, güneş mağripten doğacak.”

Bu durumu tabiatçılar ispat etmeye çalışıyorlar. Fakat bize lazım olan bu değildir. Resûlullah’ın dediği gibi bu âlem nizamı bozulacak, bu güneş şarktan değil garptan doğacaktır.

Âlemin bozukluğuna âlamet. O zaman artık anlaşılacak ki, “Kıyamet kopacak belli oldu artık. Bak güneş yerini de değiştirdi, bir bozukluk var âlemde...” O zaman ortalık altüst olacak.

“Aman, tevbeler tevbesi yâ Rab!”

Bitti artık “tevbeler tevbesi” demenin vakti geçti.

Bu insanda da cârîdir. İnsanın canı, yaşadığı müddetçe güzeldir. Bir an geliyor ki can hulkuma geliyor, ölüm alametleri beliriyor. O ölüm alametleri belirlediği vakitte; “Tevbe yâ Rabbi, tevbe!”

“Geçti!”

O ölüm alametleri belirmeden evvel tevbe-yi yapabildin, ne âlâ! Fakat ölüm alametleri belirdi, hulkuma geldi; artık dönüş olmadığını anladın “Tevbe yâ Rabbi” bu da geçmiştir.

باب الرزق مفتوح إلى باب العرش ينزل الله إلى
عباده أرزاقهم على قدر نفقاتهم فمن قلل قلل له و
من كثر كثر له.

Bâbü'r-rızkı meftûhun ilâ bâbi'l-arşı yünezzilu'llâhu ilâ ibâdihî erzâkahüm alâ kadri nefekâtihim fe-men kallele, kullele lehû ve men kesüra küssira lehû.

“Arş'ta rızık kapıları da açıktır. Rızık kapıları kapanmaz.”

Daha dünyaya gelmeden herkesin rızıkı takdir edilmiştir. Herkesin kendisine verilecek rızıkı o adamın vergisine bağlıdır. İnsan etrafındaki insanlara ne kadar faydalıysa rızıkı o kadar çoğalır.

Fe-men kallele, kallele lehû. “Yok kısıyorsa onun rızıkı kısaltılır.” *Ve men kesüra kesüra lehû.* “Eğer bol veriyorsa ona da bol verilir.”

Bu kânun-u ilâhîdir.

بَابَانِ مَعْجَلَانِ عُقُوبَتُهُمَا فِي الدُّنْيَا الْبَغْيُ وَالْعُقُوقُ

Bâbâni muaccelâni ukûbetühümâ fi'd-dünye'l-bağyü ve'l-ukûkü.

“İki kapı vardır ki bunların cezası çok çabuktur. Ceza maddeleri çoktur fakat ikisinin cezası çok çabuktur. Birisi bunların üzerine dünyada gelir. Birisi zulmetmek, cevr, zulm; ikincisi de hukûk-u vâlideyn, ana babaya asi olmaktır.”

Ana babaya olan isyan ile hukûk-u İlâhiye'den çıkıp zulme, cevre gidenlerin cezası pek çabuk olurmuş. Bunları yapanlara âhirete kalmadan dünyada cezaları verilirmiş.

بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ تَخَيَّلَ وَاخْتَالَ وَنَسِيَ الْكَبِيرَ
الْمُتَعَالِ بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ تَجَبَّرَ وَاعْتَدَى وَنَسِيَ
الْجَبَّارَ الْأَعْلَى بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ
الْمَقَابِرَ وَالْبِلَابِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ عَتَا وَطَغَى وَنَسِيَ
الْمُبْتَدَا وَالْمُنْتَهَى بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَخْتَلُ الدُّنْيَا

بِالدِّينِ بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَخْتَلُ الدِّينَ بِالشُّبُهَاتِ
بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ طَمَعٌ يَقْوَدُهُ بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ هَوَى
يُضِلُّهُ بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ رَغَبٌ يُذِلُّهُ

Bi'se'l-abdü abdün tehayyele ve'htâle ve nesiye'l-kebîre'l-müteâli bi'se'l-abdü abdün tecebbere va'tedâ ve nesiye'l-cebbâre'l-a'lâ, bi'se'l-abdü abdün sehâ ve lehâ ve nesiye'l-mekâbira ve'l-bilâ, bi'se'l-abdü abdün atâ ve tağâ ve nesiye'l-mübtedâ ve'l-müntehâ, bi'se'l-abdü abdün yahtilü'd-dünyâ bi'd-dîni, bi'se'l-abdü abdün yahtilü'd-dîne bi's-ş-şübühâti, bi'sel-abdü abdün tameun yekûdühû, bi'se'l-abdü abdün heven yüdül-lühû, bi'se'l-abdü abdün rağabün yüzillühû.

Bi'se'l-abdü. “O kul, ne kötü bir kuldur!” *Bi'se* “kötü” mânasına kullanılabilir.

Bi'se'l-abdü. “Ne kötü o kul ki.” *Tehayyele ve'htâle.* “Tekebbür ediyor, büyükleniyor, büyüklüğe meylediyor.”

Bununla beraber;

Ve nesiye'l-kebîre'l-müteâli. “Büyük olan, her büyüğün büyüğü olan Allah'ı unutuyor.”

“Bir taraftan kendisi büyükleniyor, bir taraftan da varlıkların sahibi olan büyük Allah’ı unutuyor. Bu ne kötü bir abddir, ne kötü bir kuldur!”

Bi’sel-abdü abdün tecebbera va’tedâ. “O kul ne kötü bir kuldur ki.” *Tecebbera.* “Hevasına uyarak halka cebrediyor.” *Va’tedâ.* “Bunda da ileri gidiyor.” Bu zulmünde, bu cebrinde ileri gidiyor, büyükleniyor.

Ve nesiye’l-cebbâr. “Bu büyüklenmeyle beraber Cebbâr olan Hz. Allah’ı unutuyor.” Da böyle yapıyor. Çünkü unutmasa bu zulmü yapamayacak. Zulmü yapışının sebebi, Allah Teâlâ’yı unutmasından ileri geliyor.

Bi’sel-abd. “Ne kötü bir kuldur!” *Abdün.* “O kul ki.” *Sehâ ve lehâ.* “Kötülüklere gark olmuş.” Hataların içerisine gark olmuş. Lehviyata gark olmuş, istiğrak halinde. Zevki-ne sefasına dalmış, âhireti unutmuş ne kötü bir adam!

Ve nesiye’l-mekâbira. “Ölüm makberele-ri de hatırlamıyor.” Zevk u sefasında olduğu için makbereleri, mezarlıkları hatırlamıyor. “Bunlar da bizim gibi insanlardı, şimdi burada yatıyorlar, acaba halleri nasıldır? Bizim hâli-

miz de bunlara intikal edecek, hâlimiz ne olacak?” diye de hiç

a. Tutkuların Esiri Olmayan Kul Olmak

Ve'l-bilâ.

Hem mekbereyi, mezarlıkları, kabirleri düşüneceksin hem o kabirlerin içerisinde yatan adamların hâlini düşüneceksin. Bugün mezarı açıp da bir baksan o güzel vücut, bu güzel ceset toz haline gelmiş, kemikleri parça parça olmuş, un haline gelmiş. Bu da senin gibi güçlü, kuvvetli, kıymetli biriydi. Fakat bak bugün ne olmuş?

Bunu da hatırlamıyor. Gününden başkasını düşünmüyor. *Bi'se'l-abd.* “Ne kötü bir abd!”

Bi'se'l-abdü. “O kul, ne kötü bir kuldur ki.” *Yahtilü'd-dünyâ bi'd-dîni.* “Dinini alet ederek dünyasını kazanmaya çalışıyor.” Dini alet ederek, *bi-ameli'l-âhireh* âhiret amellerini yapmak suretiyle dünyasını talep ediyor ki bu tıpkı avcılarının kuşları yahut balıkları avlamak için yaptıkları şeye benzer.

Avcı ipin ucuna incecik tüyleri koyuyor, denize salıyor, zavallı balık onu bir yem zannediyor, gelip oraya tutuluyor. Bu da kendisindeki iyi amelleri göstermek suretiyle dün-

yasını temine çalışıyor. *Bi'se'l-abd.* “Bu ne kötü kul...” Kazanacak bir taraf bulamadı da dünyasını böyle yaparak âhiretini vesile ediyor.

Bi'se'l-abd. “Ne kötü bir kuldur ki.” *Yahtilü'd-dîne bi's-şübühâti.* “Şüpheli şeylerden kaçınmayarak onlarla dünyasını temine çalışıyor.”

Halbuki bugün şüphesi olmayan birçok şey var.

Şarap satan bir adama; “Bunu satman haramdır.” diyorsun.

“Ben şarap satmıyorum şişede satıyorum, şişe satıyorum.” diyor.

Kimi kandırıyorsun, bu kanılacak bir söz mü? Bu aldatılacak bir söz mü?

Kendi kendini kandırmaktan başka bir şey değil.

Bi'se'l-abdü tamaâ yekûdühû. “O kul ne kötü bir kuldur ki.” *tamaun* “Bugün, yarın ölecek ama hala dünyayı benimsiyor.”

Bi'se'l-abdü abdün heven yüdillühû. “O kul da ne kötü bir kuldur ki hevâsına, nefsinin istediği dalâlet yollarına sapmış, bu yolda gidiyor.”

Bi'se'l-abdü abdün rağabün yüzillühû.

“Ne kötü o kul ki kendisini zelil edecek hadiselere rağbet ediyor.” Fakat rağbet ettiği hadiseler onu bir gün zelil ve hakir edecektir. Bunu bildiği halde nefsinin arzusuna tâbi oluyor, kendisini oradan kurtaramıyor.

Onun için büyükler hep demişler ki;

“İnsanın insanlığı ancak nefsinin ıslahından sonra olur.”

Nefis ıslah olmadan, insanı nefis daima kötü yollara çekmekte hiç de zorluk çekmez.

Buradan Mekke'ye gitsek; nefis, şeytan, şehvet hep bizimle beraber gelir. Yine Medine'ye gitsek yine beraber. Onu bulunduğu yerde ıslah edebilirsen gittiğin vakitte oradan feyiz alabilirsin. Fakat bu halimizle dünyanın hangi köşesine gidersek gidelim o şeytan, nefis ve şehvet bizimle beraberdir. Bizi zelil edecek hareketleri her yerde yaptırır.

“Burası Mekke'dir, sakın yapma!” diyemezsin. [“Yapma.”] dersin ama senin elinden gelmez, orada da yapacağını yaparsın.

“Burası Medine'dir yahu, Peygamber *sal-lallahu aleyhi ve sellem*'in memleketi, o da burada metfun. Binâenaleyh kendine gel, burada gayet edîbane bir şekilde yaşamak

lazım. Haramlardan, günahlardan, hatalardan, kusurlardan son derece sakınmak lazım.”

Kime?

Bunların hepsi lafta kalır.

Demek ki o nefis, o şehvet, o şeytan bizimle beraberdir, bize burada yaptırdığı her hatayı Medine-i Münevvere de de yaptıracak hatta şebeke-i Resûlullah'ın karşısında da yaptıracak. Hakkından kolay kolay gelinebilen bir melun değil.

Bunun hakkında gelmek, Allah Teâlâ'nın inayetiyle, O'na teslim olabilirsek ve O'ndan daima istiânede bulunur, yardım istersek ve O'nun zikrine yapışırsak inşaallah o zaman kendimizi kurtarmak imkânı olur.

بئس الطعام طعام الوليمة يدعى إليها الأغنياء ويمنع

الفقراء ومن لم يجب فقد عصى الله ورسوله.

Bi'se't-taâmi taâmü'l-velîmeti yüd'â ileyhâ el-ağniyâü ve yemneu'l-fukarâü ve men lem yecib fekad asa'llâhe ve resûlehû.”

Bi'se't-taâmi taâmü'l-velîmeti. “Yemek ziyafeti ne kadar fena bir ziyafettir!”

Yemek ziyafetine *el-velîme* denir. Gerek doğumda, gerek evlenmede, gerek sünnette yapılan taamlardır. Bunların her birisinin adı ayrı ayrı vardır ama *velîme* [adı verilmiştir.]

Velîme hasseten evlenme yemeklerine teşmil edilmiştir. Bu evlenme yemeklerine yapılan davetiyelerde...

Yüd'â ileyhâ el-ağniyâü. “Buraya hep zenginler çağrılır.” *Ve yemneu'l-fukarâü.* “Fukarâ oralara sokulmaz, çağrılmaz, davet edilmez.”

Bununla beraber;

Ve men lem yücib. “Her kim ki bu ziyafet davetine icabet etmezse.”

Bu ziyafet gerek sünnet ziyafeti, gerek evlenme ziyafeti, gerekse kişi hacıdan geldiği vakitte yapılan ziyafetlerdir. “Her kim ki bu ziyafet davetine icabet etmezse.”

Fekad asa'llâhe ve resûlehû. “Bu adam Allah'a ve Resûlü'ne isyan etmiş olur.” Onun için; “Bu velimelere, bu cemiyetlere icabet vaciptir.” demişler. Sünnet değil vaciptir. Bunlar bizi birbirimize yakınlaştırır, muhabbetimizi arttırır.

“Sen benim davetime gelmezsen ben de senin davetine gelmem, seninle benim aramdaki irtibat laftan ibaret olur. Eğer birbirimize sevgimiz varsa birbirimizin davetine icabet etmemiz gerekir.”

Aynı zamanda bu davetlerde elden gelen hediyeyi de unutmamalı ve eksik etmemelidir. Bu hediyeler ufak şeylerdir ama iki tarafın birbirini sevmesine vesile olur

Tehâdev fe-in tehabbû. “Hediye verirseniz birbirinizle [muhabbetinize] vesile olur.”

Hem onunla beraber bir de bazen ihtiyaç sahipleri olur. Bu hediyelerle ihtiyaçlarını karşılamış olabilir.

b. Adaletsizlik, Haram Ve Şüpheli Şeylerin Yaygınlığı

Tabarânî ile beraber Müslim’in, Ebu Nuaym’in rivayetidir.

بئس العبد المحتكر، إن أرخص الله تعالى الأسعار
حزن، وإن أغلاها الله فرح.

Bi’s-e’l-abdü’l-muhtekirü inne erhasa’llâhü Teâle’l-es’âra hazene ve in eġalla-ha’llâhü feriha.”

Bi'se'l-abdü'l-muhtekiri. “O muhtekir kul, ne kötü kuldur!”

Muhtekir, ihtikarcı.

Nasıldır o ihtikarcı?

Inne erhasa'llâhü Teâle'l-es'âra hazene.

“Bolluk olursa mahzun oluyor.”

Bolluk olduğu vakitte mahzun oluyor. Az kazanıyor, az kazandığı için mahzun oluyor. Bu mahzun olan adam ne kadar kötü bir adamdır.

Ve in eğallaha'llâhü feriha. “Fakat pahalılık oluyor; -bugün beş lirayken ertesi gün 10 liraya çıkıyor, 10 iken 20 oluyor, 20 iken 30 oluyor- adam seviniyor.”

Kasaplar ete zam üstüne zam yapıyorlar; bu adam seviniyor.

“Ne olacak?”

“Bana ne?”

Benim kazancımı bilmiyor ya...

“Fukara alamayacakmış bana ne?” diyor.

Bu duruma olan sevinç, *abd*'in kötülüğünün alameti oluyor. *Bi'se'l-abd.* “Ne kötü abd.” Bu her sınıf harpte mevcut oluyor.

بِئْسَ الْقَوْمُ قَوْمٌ يَمْشِي الْمُؤْمِنُ فِيهِمْ بِالتَّقِيَّةِ

وَالكِتْمَانِ.

Bi'se'l-kavmü kavmün yemşi'l-mü'minü fîhim bi't-tekıyyeti ve'l-kitmâni.

Bi'se'l-kavmü. “O kavim ne kötü bir kavimdir ki.”

Önceden fert üzerinden gidiyordu, şimdi cemiyete döndü.

Yemşi'l-mü'minü fîhim bi't-tekıyyeti. “Orada mü'min korkarak gezer.” Mü'min o kavmin içinde korkuyor, sakınıyor, sıkılıyor, zorlanıyor; o şekilde yaşıyor. O kavim ne kötü kavimdir ki bir mü'mini muzayıkaya düşürüyor ve onun rahat yaşamasına müsaade etmiyor.”

بِئْسَ الْقَوْمُ قَوْمٌ لَا يَقُومُونَ بِاللَّهِ بِالْقِسْطِ وَبِئْسَ الْقَوْمُ

قَوْمٌ يَعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي فَلَا يَغْيِرُونَ.

Bi'se'l-kavmü kavmün lâ yegûmûnellâhe bi'l-gısti ve bi'se el-kavmi kavmün ya'melü fîhim bi'l-meâsî felâ yuğayyirûne.”

Bi'se el-kavmi. “O kavim ne kötü bir kavimdir ki.”

Kavmün lâ yekûmûne'llâhe bi'l-kısti. “O kavmin içinde Allah için adaletle iş görülüyor.” Allah için orada adaletle icraat yapılmıyor.

Ve bi'se'l-kavmü kavmün ya'melü fâhim bi'l-meâsî felâ yuğayyirûne. “O kavim ne kötü kavimdir ki kötülükler alabildiğine gidiyor da kimse sesini çıkarmıyor.”

بئس القوم قوم يستحلون المحرمات بالشيئات و
بئس القوم قوم لا يأمرون بالمعروف ولا ينهون
عن المنكر.

Bi'se'l-kavm. “O kavim ne kötü bir kavimdir ki.” *Yestedillûne'l-muharramâti fi'sşübühât.* “Haramlara ‘helâl’ diyorlar. Şüpheli şeylere, haramlara ‘helâl’ diyecek dereceye geliyorlar.”

Mesela;

İçkinin bir çeşiti vardı, arpa suyuna ne diyorlardı? Bira.

Bira şüpheli bir şeydir. “Bu helaldir.” demek, *bi'se'l-kavm.* “Ne kötü bir kavim.” Bu şüpheli olan şeye helal gözüyle bakıyor.

Ve bi'se'l-kavmü. “Bu ne kötü bir kavimdir ki.” *Kavmün lâ ye'mürûne bi'l-ma'rûfi ve la yenhevne ani'l-münker.* “Ne iyilikleri emrediyor ve ne de kötülükten men ediyor.”

Mârufu emretmiyor, münkerâttan da nehyetmiyor. O kavim ne kötü bir kavimdir.

“Münkerâttan nehiy” devlete ait, icbar kısmıdır; söz kısmı ulemâyaya aittir.

Kısmına hiç olmazsa gönülden buğz lazımdır. Buğzunu yapamıyorsun ilmini de yapamıyorsun, kuvvetin de yok işte o zaman fena [demektir.]

بِئْسَ الْبَيْتُ الْحَمَّامُ بَيْتٌ لَا يَسْتُرُ وَمَاءٌ لَا يُطَهِّرُ.

Bi'se'l-beytü'l-hammâmü beytün lâ yestürü ve mâün lâ yütahhirü.

Bi'se'l-beytü'l-hammâmü. “Hamam dediğimiz ev, ne kötü bir evdir ki.” *Beytün lâ yestürü ve mâün lâ yütahhirü.* “O ev ne kötü evdir ki ne edepler örtülür ne de suları insanı temizler.” Buranın suyu da insanı temizlemez.

“Ammara binti Akabe” dedikleri bir kadının var. Hz. Osman, İbn Abbas hazretlerine gelmiş, Hz. Osman ona;

“Neyin var, neyin yok?” diye sormuş.

Kadın; “Benim bir kölem bir de hamamım var; oradan gelen kazançlarla geçinirim.” demiş.

Eskiden hacamatlar ekseriyetle hamamlarda yapılırdı. Bu hacamatçıların aldığı paralar kerahattir, caiz değildir.

Hamamın parası da öyledir. Çünkü *beytü’ş-şeyâtîn*’dir.

Peygamber öyle diyor.

Resulullah *sallallahu aleyhi ve sellem* demiş ki;

Şerrü beytin. “Hamam, şer evlerinin en fenasıdır.” Şerler çoktur fakat en şerli ev, hamam evleridir.

Fe-innehû yü’şekü fi’l-avrât. “Edep yerleri açılıyor ve o pis sular insanların üzerlerine dökülüyor.”

Bazı insanlar hamamlarda ayakta sularını dökerler. Bu sular kendi üzerine ve etraf-taki insanlara da sıçrar. Bedenden çıkan su, gayr-i tâhirdir. Artık o su, pis olmuştur. O pis su üzerinden dökülmek suretiyle yanındakine değdiğinden onun suyu işe yaramaz.

Bu konuyu hadislerde okumuştuk.

بِئْسَ الْبَيْتُ الْحَمَّامُ تُرْفَعُ فِيهِ الْأَصْوَاتُ وَتُكْشَفُ فِيهِ الْعَوْرَاتُ

Bi'se'l-beytü'l-hammâmü türfeu fîhi'l-esvâtü ve tükşefü fîhi'l-avrâtü.”

Bi'se'l-beytü'l-hammâmü türfeu fîhi'l-esvâtü. “O hamamlar ne kötü bir evdir ki orada sesler yükselir.”

Hamamlarda kubbelerden dolayı yüksek sesler ve bağırtılar olur. Orada avretler de açık olur.

Onun için eski büyüklerimizin birçoğu hamamlara girdikleri vakit, başkalarını görmemek için gözlerini mendille sararlar ve hamamın duvarına karşı dururlarmış.

Şimdi hamamı bırakalım bizim memleketin ister denizinde olsun ister başka yerinde her tarafı çıplak oldu.

Bu da çok dikkate şâyân!

بِئْسَ الْقَوْمُ قَوْمٌ لَا يُنْزِلُونَ الضَّيْفَ

Bi'se'l-kavmü lâ yünzilûne'd-dayfe”

Bi'se'l-kavmü. “O kavim ne kötü bir kavimdir ki.” *Lâ yünzilûne'd-dayfe.* “Eve misa-

fir almıyorlar.” “Evine misafir almayan kavim ne kötü bir kavimdir!”

Misafirin kıymeti çok yüksektir. Misafir bir eve girince o evin erzakını artırır, eksiltmez. Biz eksiliyor gibi görürüz ama o, mânen oraya, üstün üstün, kat kat fazlalıkları gelir.

Misafir evin bereketidir bir, eve rahmet-i ilâhiye'nin nüzûlüne sebeptir iki, evin nurlanmasına vesiledir üç.

Evde yetişenler de eve misafir gelmesine alışır ve bu anlayışla büyürler. Onlar da kendi evlerine misafir kabul ederler. Ama evine misafir almayan adamın çocukları da aynı kendisi gibi olur.

Çocuklar ileride;

“Babamız eve böyle bir şey getirmiyordu ki biz getirelim.” der.

Alışmadıkları için onlar da misafir kabul etmek istemezler. Halbuki bu da bir kavmin fenalığının alametidir.

Eski müslümanlar arasında bir yerden bir yere gidip gelinirken kalmaya otel ve misafirhane yoktu. Herkes kalmaya dostunun evine giderdi. Eğer dostunun evine gitmez de başka bir yere giderse aradaki dostluk rabıtasını keserlermiş.

“Eğer sen benim dostum olsaydın benim evime gelirdin. Benim evime gelmediğine göre benimle alakanı kestir.” der ve işi onunla selamı sabahı kesmeye kadar ilerletirlermiş.

Hatta bir gün biri Mekke-i Mükerrreme’ye misafir gitmiş. Oradaki dostuna mektup yazmış, “Ben geldim, filan yerdeyim” demiş.

O da demiş ki;

“Sen benim dostum olsaydın benim evime gelirdin, ben filan yerer gelen dostu tanımıyorum.” demiş.

Haklı. Fakat bugün hepimiz inanıyoruz ki misafir otelde kalmalıdır. Çünkü evlerimiz pek de müsaitlikte de değil ya...

Çünkü gözlerimiz doymuyor. Evlerimizin en aşağı üç odası var. Halbuki bir oda da misafir odasına ayrılmalıdır. O yemek odası, bu oturma odası, bu bilmem ne odası. Bunların hepsi işgal edilir, misafire yer kalmaz. Bu yüzden de bahane buluruz; “Evimiz müsait değil.” deriz. Halbuki bu kaçamak yollarının en kolayıdır.

بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ سَبْعًا مَا تَنْتَظِرُونَ إِلَّا فُقْرًا
مُنْسِيًّا أَوْ غِنًى مُطْغِيًّا أَوْ مَرَضًا مُفْسِدًا أَوْ هَرَمًا
مُفْنِدًا أَوْ مَوْتًا مُجْهِزًا أَوْ الدَّجَالَ فَإِنَّهُ شَرُّ مُنْتَظَرٍ
أَوْ السَّاعَةَ وَالسَّاعَةَ أُذْهِى وَأَمْرٌ

Bâdirû bi'l-a'mâli seb'an mâ tentezırûne illâ fakran münüsüyyen ev ğinen mütğiyen ev meradan müfsiden ev heremen müfenniden ev mevten müchizen ev'id-deccâle fe-innehû şerrü müntezırın evi's-sâate ve's-sâatü edhâ ve emerru.

Bâdirû bi'l-a'mâli seb'an. “Siz yedi şey meydana gelmeden amellere gayret ediniz, devam ediniz, yapınız. Bu yedi şey geldikten sonra yapacağınız amel para etmez.”

Mâ tentezırûne illâ fakren münüsüyyen. “Size öyle bir fakirlik gelir ki başınızı kaşıyacak fırsat bulamazsınız.” Bu durum size her şeyi unutturur. Böyle bir fakirlik gelip size çatmadan siz yapacağınızı yapın. İbadet yapmak için de bir şey lazım. Çünkü fakirlik, büyüklerin de söylediği gibi “Demirden esbap, leblebi; ateşten gömlek” tir. Zor bir şeydir.

Onun için Peygamberin zamanındaki sahabeye bakıp da onlara özenip “Ben de onlar gibi olurum.” deme. Çünkü onlardaki hâlin belki binde biri bile bizde yoktur. Onlardaki iman o kadar kuvvetliydi ki on gün, bir ay aç kalsalar hiç umursamazlardı.

Bizim hâlimiz öyle mi?

Ev ğinen mütğiyen. “Yahut başınıza öyle bir zenginlik gelir ki seni yoldan çıkarır.” Hevâ ve hevesinden, dalâlet yollarından gitmekten başka hiçbir gayen olmaz. Nerede yaşanacak yer var, nerede zevk u sefa yolu varsa oraları aratır.

“Seni şaşırtan öyle bir zenginlik başına gelmeden ibadet ve taatine devam et.”

Ev meradan müfsiden. “Yahut senin yerinden kımıldamana engel olan bir hastalık gelir.” Rahatsızlık da bir derttir. Hastanın ibadet ve zikrini engeller.

Ev heremen müfenniden. “Yahut yaşlılık gelip senin tâkatini düşürecek, kuvvetin kaybolacak.” Bir şey yapmak isteyeceksin ama hiçbir şey yapamayacaksın. “Yaşlılık gelip sana çatmadan sen yapacağın ibadetleri yapmaya çalış.”

Ev mevten müchizen. “Yahut başına ölüm gelir.” Ölümden kurtulmanın çaresi yoktur. Öyleyse “Ölüm de gelmeden önce amel-i sâlih için gayret et.”

Evi'd-deccâle. “Yahut Deccal gelmeden önce.” Bizde “deccal” denilen bir bela-ı muazzam vardır. Bu gelmeden evvel yapacağını yap.

Fe-innehû şerrü müntezirin. “Bu gerek yedi amel, gerek Deccal’in kendisi beklenen çok fena bir şerdir!”

Evi's-sâate. “Yahut kıyametin kopması hadisesiyle olacaktır ki onun da saati ve dakikası belli değildir.”

Herkes işinde iken olacaktır.

Ve's-sâatü edhâ ve emerru. “O saat, o kıyamet saati ne şiddetli, ne acı, ne dehşetli bir gündür!”

“O gün insanları sarhoş halinde göreceksin. Aslında onlar ne sarhoş ne de başka bir şeydir. O gün kadınlar, dehşetten çocuklarını düşürür, herkes evladını atar, kendi derdine düşer. Kimsenin kimseye bakacak hâli kalmaz.”

O günler gelip çatmadan siz a'mali salihaları işlemeye gayret ediniz, devam ediniz ve birbiriniz ile müsabaka halinde olunuz.

بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فِتْنًا كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُضْبِحُ
الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُؤْمِسِي كَافِرًا، أَوْ يُؤْمِسِي مُؤْمِنًا
وَيُضْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا قَلِيلٍ.

Bâdirû bi'l-a'mâli fitenen ke-kıta'l-leyli'l-muzlimi, yüsbihu'r-racülü mü'minen ve yümsî kâfiren, ev yümsî mü'minen ve yüsbihu kâfiren, yebîu dînehû bi-aradin mine'd-dünyâ kalîl.

Bâdirû bi'l-a'mâli. “Amelleri müsabaka ile yapmaya gayret ediniz.” *Fitenen ke-kıta'l-leyli'l-muzlimi.* “Karanlık bir gecenin fitnesi gelip size çatmadan siz ibadeti taatınızla müsabaka ediniz.”

O karanlık gecelerin fitnelerinden birisi de:

Yüsbihu'r-racülü mü'minen. “Sabah kalkıyorsun; ‘Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah’ diyorsun, namazını kılıyorsun. Tamam, müslümansın.”

Ve yümsî kâfiren. “Akşam üzerine kadar çeşitli inkılap devirleri senin zihnini, fikrini alt üst ediyor. Bu yüzden akşama kâfir oluyorsun.”

“Böyle bir fitnenin gelip size çatmasından evvel siz ibadet ve taatinizle meşgul olun.”

Sabah müslüman görünen birinin akşama kâfir olması ne kadar kötü bir şey! İnsanın aklı mı gidiyor, artık nasıl oluyorsa.

Ve yümsî kâfiren, ev yümsî mü'minen. “Bakıyorsun ki akşam mümin. ‘Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah.’ diyor, aynı şekilde akşam namazında, yatsı namazında mü'min.” *Ve yüsbihu kâfiren.* “Kıpkızıl bir kâfir olarak ortaya çıkıyor.”

Sabaha kadar kafayı değiştiriyor, aklı değişiyor, hareketini değiştiriyor. Ondan sonra müslümanları tenkit edip ayıplamaya başlıyor; onları yollarından şaşırtmaya çalışıyor.

“Böyle bir gün gelip çatmadan a'mâl-ı salihaya devam ediniz.”

c. Kıyametin Alametleri

Yebîu dînehû bi-aradin mine'd-dünyâ kalîl.

İnsanlar nasıl düşecekler ki;

Yebîu. “Satıyor.” *Dînehû* “Dinini satıyor.”

Ne için?

Bi-aradin mine'd-dünyâ kalîl. “İnsan dünyada ehemmiyetsiz bir şeye aldanarak dinini satacak duruma düşüyor.”

Nasıl oluyor bilmem, Allah göstermesin. Herhalde insanın şuuru başından gidiyor ki böyle yapabiliyor.

Ahmed b. Hanbel, Müslim ve Tirmizî'nin rivayetleriyle.

بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ سِتًّا طُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا
وَالدُّخَانَ وَدَابَّةَ الْأَرْضِ وَالذَّجَالَ وَخَوِيصَةَ أَحَدِكُمْ
وَأَمْرَ الْعَامَّةِ.

Bâdirû bi'l-a'mâli sitten tulûa's-şemsi min mağribihâ ve'd-duhâne ve dâbbete'l-ardi ve'd-Deccâle ve havaysate ehadiküm ve emre'l-âmmeti.

Yine buyurmuş ki;

Bâdirû bi'l-a'mâli. “Amellere gayret ediniz, sebat ediniz, devam ediniz” *Sitten.* “Altı şey gelmeden evvel.” *Tulûa's-şemsi min*

mağribihâ. “Bir gün gelip güneş mağripten doğmadan.” *Ve’d-duhâne*. “‘Duhan’ denilen bir duman ortalığı istila etmeden.”

Mesela bu aylarda yağmur olmaz. Fakat yine de bu aylarda dünya felaketleri olur, mütemadiyen şurada burada yağmurlar seller, âfetler olup durur.

Bir gün bunun yerine ortalığı bir duman istila edecek. Bu dumanda mü’minler gidecek, mü’min olmayanlar kalacak. Bu duman ehl-i imanı alacak, geriye imansızlar kalacak.

Kıyamet bu imansızların üzerinde kopacak.

Ve dâbbete’l-ardi. “Bir de *dâbbe--i ard* denilen bir mahluk meydana gelecek.”

Bunun tabirinde ve tefsirinde uzun uzun kelimeler söylemişledir.

Dâbbe’nin kısa tabiri; “kaçan kurtulmaz, kovalayan tutamaz bir kuvvet.”

Dâbbe canlıdır, bize de *dâbbe* derler. Biz de *dâbbe*’den bir mahlukuz, *dâbbe*’nin bir nev’iyiz.

Ve’d-deccâle. “Birisi deccal.”

Birisi de;

Havaysate ehadikum ve emre'l-âmmeti.

“‘Hüveyse’ süflî tabakanın, adi tabakanın üstün mevkilere geçip söz sahibi olmalarıdır.”

Adi, şerefsiz insanlar mevki sahibi olurlar ve ammenin işinde söz sahibidirler. Bunların kökünü ararsan kökü bozuktur. Ahlaksız, terbiyesiz, bilgisiz insanların amme işinde söz sahibi oluşu da kıyametin alametlerinden birisidir.

بَادِرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالْكُنَى قَبْلَ أَنْ تَغْلِبَ عَلَيْهِمُ
الْأَلْقَابُ.

Bâdirû evlâdeküm bi'l-künâ kable en tağlibe aleyhimü'l-elkâb.

Bâdirû evlâdeküm bi'l-künâ. “Çocuklarınızı künyeleyiniz.” Çocuklarınızı lakaplayınız.

Kable en tağlibe aleyhimü'l-elkâb. “Başkaları ona ad takmadan evvel siz çocuklarınıza ad takınız.”

İnsanlar tarafından bazı kişilerin isimlerinin altına çirkin çirkin lakaplar takılır. Bu çirkin lakaplar takıldıktan sonra onu söküp atmak zor olur. Bu gibi şeylere meydan vermeden, evladınıza bir lakap verin. Herkesin içinde kullanılan bu lakap, evlattan evlada

intikal eder. Bu lakaplarla evlatlarınızı lakaplandırınız, çünkü başkaları tarafından çirkin ad takılırsa sonra onu söküp atmak zor olur.

بَاكِرُوا بِالصَّدَقَةِ فَإِنَّ الْبَلَاءَ لَا يَتَخَطَّى الصَّدَقَةَ.

Bâkirû bi's-sadekati fe-inne'l-belâe lâ yetahatta's-sadekate.

Bâkirû bi's-sadekati. *Bâdirû* ile *bâkirû*'nun mânaları birdir. *Müsaraat*; “sürat ediniz, müsabakat ediniz.” anlamındadır. *Bi's-sadekati.* “Sadaka vermek ile sürat ediniz.” *Fe-inne'l-belâe lâ yetahatta's-sadekate.* “Sadaka gelen yere, bela gelmez.” Sadakaların çok fevaidi vardır.

Esnaf bir adamcağız var. Bu adam bir karpuz almış, “Akşama yeriz.” diyerek evine yollamış. Akşam eve gitmiş;

“Getirin karpuzu da yiyelim.” demiş.

“Biz onu yedik.” demişler.

“Bana ayırmadınız mı?” demiş.

“Unuttuk.” demişler.

Adam demiş ki;

“Vah vah ben bu dünyadayken unutuluyorum, öldükten sonra kimin aklına geleceğim, olacak şey değil!” demiş.

Bu durum adama ders olmuş. Hanıma demiş ki;

“Hanım, filan yerde bir bahçe satılıyor, çok güzel, meyveli ağaçlı, sana verdiğim mücevheratı ver de üzerine biraz da ben ekleyeyim, şu bahçeyi alalım, burada yaşarız.”

Hanım da “peki” demiş, bahçeyi almışlar. Ertesi gün adam;

“Bahçedeki meyvelerden isteyen alsın.” diye ilan etmiş.

Herkes ağaçları derlemiş toplamış, bahçe kupkuru kalmış. Ertesi gün kadıya gitmiş;

“Burayı müslümanlara mezarlık olarak vakfettim, sicile geçin.” demiş.

Hanım; “Ne yaptın bey, yandık!” demiş.

Adam da; “Siz beni dünyadayken unuttunuz, âhirette benim hâlim ne olacak? Hiç olmazsa bu *fî-sebilillah* yolundan belki Cenâb-ı Hak bir vesileyle beni affeder.” demiş.

Geçen derste geçtiği gibi çocuklar insanların babalarının bahilliğine sebep olur. Baba çocuklar için hayır yapamaz. Baba; “Çocuğuma kalsın.” diyerek saklamak, biriktirmek hevesindedir.

Fakat çocuk hayırsız olursa bıraktığın servet senin günah caddelerinde günahının tekrar tekrar yazılmasına vesile olur. Eğer o evlat hayırlıysa senin sadakana, senin bıraktığına zaten ihtiyacı yoktur; onu yine temin eder. Eğer evladın kötü olursa vah o bıraktığın servete ki ondan dolayı senin defterine birçok günah yazılacak.

Mesela şu adamcağız kaç bin lira parayla şu camicağızını yaptırmış. Bunu mirasçılarına bıraksaydı onlar şimdiye kadar bu paranın altından girip üstünden çıkarlardı. Bu parayı kim bilir nerede harcayacaklardı?

Fakat yaptırdığı camiden dolayı adamcağızın defterine hâlâ hayırlar işleniyor. Binâenaleyh Cenâb-ı Hak insana bir fırsat vermiştir İnsan ölümünden evvel malının üçte birine sahiptir. "Sana bu fırsatı verdim." Kişi ölürken bütün malını çoluk çocuğuna bırakıp da hayr u hasenâta bir şey bırakmazsa öldükten sonra ona konuşmak hakkı verilmez. Bu kişi mevtalar arasında mahpus kalacaktır.

Şimdi tabi hergün bir sürü insan gidiyor o tarafa.

Âhiret âleminde soruyorlar:

“Ahmet hoş geldin.”

“Hoş bulduk.”

“Ne var ne yok burada?”

Ahmet buradaki vazifesini yaptı oraya da iyilikle gittiye o sorgulara cevap verebilecek ve görüşebilecekler. Eğer buradaki vazifesini yapamadıysa oraya gidince onlara cevap veremeyecek ve hatta belki buluşmaları da mümkün olmayacaktır. Orada herkesin yeri ayrı ayrıdır.

Onun için ölmeden biraz evvel insan aklını başına almalı, vasiyetnamesini yapmalı;

“Benim mirasımdan, malımdan şu kadarının şu gibi hayırlara harcanmak üzere ayrılmasını vasiyet ediyorum.” demelidir.

Bu vasiyet de para etmez. Kâtibi alıp getir, hocaları getir, şahitleri getir; hep boş. Çünkü öldükten sonra evlatlar; “Bize para lazım.” diyecekler. “Babamın vasiyeti var ama ölmeden evvel yapsaydı.” diyecekler. Bu duruma çok rastlıyoruz.

Mesela bir insan hacca gitmemiş, mirasından hac için para ayrılmasını vasiyet ediyor.

“Vaktiyle yapsaydı, bize para lazım, hiçbir şeye veremeyiz.” diyorlar. Bunun çoğuna rastgeldim.

Binâenaleyh vasiyeti evlatlara bırakmak kâfi değildir. Ölmeden evvel vaktiyle paranı harcayacağın yere harcarsan ne mutlu sana! Harcayamayıp mirasçılara vasiyet edersen yazık olur. Onun için sadakaya çok dikkat etmek lazım.

Bunun bir misalini daha vereyim. Süleyman *aleyhisselam*'ın zamanında adamcağızın birisi kuşların yumurtasını çalarmış. Kuş, Süleyman *aleyhisselam*'a gitmiş;

“Yahu, bu adam gelip gelip benim yumurtalarımı çalıyor, bu adamdan şikâyetçiyim.” demiş.

Süleyman *aleyhisselam* adamı çağırmış;

“Evladım, bu kuş senden şikâyet ediyor; onun yumurtalarına dokunma.” demiş.

Adam; “Peki.” demiş ama yapmaya devam etmiş. Beş defa olmuş, kuş artık;

“Ben bıktım, beş seferdir bu adam gelip yumurtalarımı alıyor. Sende söylüyorsun ama dinlemiyor.” demiş.

Süleyman *aleyhisselam* bu adam için bir polis memur etmiş.

“Bu adam yumurtaları alırken yakala, getir, cezasını ver.” demiş.

Polis kuşun yanına gitmiş, adam gelip yumurtayı yine almış.

Süleyman *aleyhisselam* polisi çağırıp sormuş:

Adamı neden yakalayıp cezalandırmadın, yine yumurtaları almış.”

Polis de;

“Efendim, adama orada bir kuvvet geldi, benim ellerimi ve ayaklarımı bağladı, hareketsiz kaldım, hiçbir şey yapamadım, kabahat bende değil! “Yapmak istiyordum ama beni bir kuvvet bağladı, yapamadım.” demiş.

Bunun üzerine Süleyman *aleyhisselam* adamı çağırılmış ve bugün ne yaptığını sormuş.

Adam da;

“Benim üç dilim ekmeğim vardı. O gün giderken o üç dilim ekmeği fakirlere verdim, hepsi benim için ayrı ayrı dua etti; ben de o işi yaptım. Herhalde verdiğim o sadakaların mükâfâtı olarak bana bir ceza gelmedi.” demiş.

İsa *aleyhisselam*'ın zamanından da yine buna benzer bir hikâye var. İbret olarak söylüyorum. İsa *aleyhisselam*'ın zamanında bir çamaşırcı adam varmış. Bu adam verilen entarileri esbapları alır, iyileri kendine ayırır,

kötü esbapları da verirmiş. Halk bundan şikâyet etmiş;

“Esbaplarımızın iyilerini alıyor, değiştiriyor, kötülerini bize veriyor.” demişler.

Ona da bir memur tayin edilmiş, bu işi yaparken tutup getirmesi söylenmiş. O da aynı şekilde tutulmamış. Sebebini sormuşlar, o da verdiği sadakalar dolayısıyla memurun vazifesini yapmaktan alıkonulduğunu söylemiş. Sadakanın fevaidi hadsiz hesapsızdır.

Hoşuma giden bir tanesi daha var:

Fakir bir aile iplik dokuyorlarmış. Hanım evde iplik yapıyor, adam da onu götürüp çarşıda satıyor ve nafakayı temin ediyorlarmış. Bir gün adam ipi almış, çarşıya gitmek üzere yola çıkmış. Sokakta iki kişinin kavga ettiğini görmüş.

“Niçin dövüşüyorsunuz?” demiş.

Adamın biri diğerini göstererek;

“Bunda şu kadar alacağım var ama vermiyor.” demiş.

İpçi adam;

“Bu parayı size ben vereyim, siz de kavgayı bitirin.” demiş.

O günkü ipliğinin parasını onlara vermiş ve kavgayı ortadan kesmiş. Eve de eli boş gelmiş tabi. Karısı demiş ki;

“Hani bir şey?”

Adam da yaşadığı olayı anlatmış.

Kadın;

“Çok iyi ettin efendi, Allah razı olsun!” demiş.

Bir müddet sabretmişler, ellerine para geçince yine iplik alıp yapıp satmaya başlamışlar. Adam yine çarşıya çıkmış, o gün akşama kadar uğraşmış ama elindeki ipliği satamamış. Akşamüstü bir balıkçıya rast gelmiş, onun da balığını satamadığını öğrenmiş.

Demiş ki;

“Sen balığı satamadın, ben de ipliği satamadım, ben bu iplikleri sana vereyim, sen de o balığı bana ver.” demiş.

Balıkçı adam “peki” demiş, adam balığı almış ipliği de balıkçıya vermiş, eve gelmiş. Hanıma balığı vermiş, hanım balığı temizlerken içinden güzel bir mücevher çıkmış. Çok kıymetli olduğunu anlamışlar. Mücevheri şuna göstermişler, buna göstermişler, en sonunda 100 bin liraya satmışlar. O akşam tak tak tak

kapı çalınmış. Balığın sahibi adam gelmiş ve aç olduğunu, yardım istediğini söylemiş.

Adam da o paradan bir miktar fakire vermiş. Fakir de; “Bu para çok.” demiş. Ve giderken şöyle demiş;

“Ben fakir değilim, Allah’ın meleklerinden bir meleğim, Allah sizi fakirlik hâlinde tecrübe etti. Sabırlı oldunuz, mükâfât olarak bu cevahiri size ihsan etti. Şimdi bir de sizi zenginlikle imtihan etti, bunda da muvaffak oldunuz, Allah mübarek etsin, bu dünyada mesut ve bahtiyar yaşayınız.” demiş.

Sadakaların fevaidi [faydası] hadsiz hesapsızdır. Bunlar bir hikâye gibidir ama ister olsun ister olmasın, fevaidi pek çoktur.

d. Büyüklerinize Karşı Hürmet Gösteriniz

بجلوا المشايخ فإن تبجيل المشايخ من أجلال الله

فمن لم يبجلهم فليس منى

Beccilû el-meşâyiha fe-inne tebcîle'l-meşâyihi min-eclâli'llâhi fe-men lem yübec-cilhüm fe-leyse minnî.

Beccilû el-meşâyiha. “Büyüklerinize karşı hürmet gösteriniz.” Onlara tazim ediniz, saygı gösteriniz. Yaş itibariyle, bilgi itibariyle,

mevki itibariyle büyük kimselere saygı gösteriniz.

Fe-inne tebcîle'l-meşâyihî min-eclâli'llâhi. “Bunlara göstereceğiniz tazim, hürmet ve saygı Allah’a olan tazim ve saygının bir sonucudur.” *Fe-men lem yübeccilhüm fe-leyse minnî.* “Kim ki bunlara karşı hürmet ve saygı göstermezse o benim has ümmetimden değildir.” buyurulmuştur.

Onun için bugünkü Kur’an cemiyetinde hocaefendinin söylediği gibi “meşayih” denilen iclâle layık kimseler, ilim kendilerinde tevarüs eden insanlardır. İlim kendilerinde gözüken insanlardır.

Bu ilmin insanlarda gözükmesi iki şekildedir:

Birisi tahsil ile devam ederek elde edilir. Tahsille elde edilen ilim, ilm-i zâhirîdir ki bunun faydası ancak dünyaya aittir. Asıl ilim *ilm-i ledünnî*’dir. Bu da gönüllere gelen ilimdir.

“Gönüllere gelen ilim, kimde yoksa o insanın ölümü tehlikelidir.” demişler.

Onun için şu *bismillah*’da söyleyecektim unuttum.

Bismillahirrahmanirrahim; on dokuz harften ibarettir.

Sercün hayyun kayyûmün hakemun adlün kuddûsün.

Bunlar da on dokuz harf. *Bismillah* on dokuz; bu da on dokuz harf.

Seyecalu'llâhu ba'de usrin yüsrâ.

Bu da on dokuz harftir.

İmâm-ı Gazâlî buna müteallik birçok âyeti bulmuş, kitabın içerisine maksatlara göre koymuş.

Bunu her kim abdest ile *Allâhu ekber*, *Allâhu ekber Lâ ilâhe illallahu hüvallâhu ekber Allâhu ekber ve lillâhi'l-hamd* on defa dedikten sonra, bu on dokuz besmele, on dokuz *hayyun kayyûm* kelimesi, on dokuz tane de *seyecalu'llahi ba'de usrin* âyet-i kerîmesini okuyan bir insan ve buna devam eden insan dünyanın ve âhiretin her türlü müşkilatından emin olur ve kendisine *ilm ü ledün* de ihsan olunur.

Bu *ilm-ü ledün*, Allah Teâlâ'nın kulunun kalbine indirdiği bir ilimdir. Hani yerin altına burgular sokuluyor, oradan da sular fışkırıyor yerin altından. Yerin üstünde görünürde bir şey yok; fakat o vurguyu vurduğunuz vakitte

artezyen diyorlar yerin derinliklerine göre çeşitli memba suları, gazlar, benzinler, mazotlar çıkabiliyor.

İnsanın içinde de öyle hazineler vardır ki yerin hazineleri o insanın içerisindeki hazinelerin zerresi olmaz.

Fakat ne yazık ki biz *ekmelü'l-mahlukât* olup içimizde o derin hazineler mevcut olduğu halde onları örtülü bırakır, gözümüzü yumar gideriz. Onlardan katiyen istifade edemeyiz.

Çünkü dünyanın birçok meşakkati bizi dünyaya bağlamıştır. Dünya işleriyle meşguliyet dolayısıyla içinizdeki bu cevâhiri çıkarımadan yumar gideriz. İşte acının en acısı budur ki Allah Teâlâ'nın bize bahşetmiş olduğu o kıymetli cevahiri kullanamıyoruz. Elimizde çok altın var ama azıcık eşeleyip kımıldanıp onları yerlerinden çıkaramıyoruz, yiyecek ekmek bulamıyoruz. Altınlar alttan çıkacaksa o altınları yahut erzakları da yiyelim. İçimizdeki bu cevahir de tıpkı bunun gibidir.

Onun için *min ledünnâ ve kul rabbi zidni ilmâ* âyet-i kerimesiyle; bir de Allah'ın verdiği ilimle...

Mesela Musa *aleyhisselam* gayet natûk bir Peygamber'di. Peygamberimiz onun üstündedir ama o zamanda yoktu.

Bir gün Musa *aleyhisselam* kaideli bir hutbe îrâd etti; kendi konuşmasından dolayı mest oldu:

“Bugün ne güzel bir konuşma yaptım! Acaba benden daha üstün konuşan var mıdır?” diye içinden geçirdi.

Bunun üzerine Cenâb-ı Hak;

“Filan yerde senden daha büyük biri vardır, ona git.” buyurdu.

Onu Hızır *aleyhisselam*'a gönderdi.

Musa *aleyhisselam*'ın ilmi, zâhirî ilimdi fakat işin iç yüzünü Hızır *aleyhisselam* biliyordu. Musa *aleyhisselam* Peygamber olmakla beraber Hızır *aleyhisselam*'dan ilim öğrenmeye gitti.

İlm-i ledün'ü kazanmanın bir yolu da Allah Teâlâ'nın, Kur'an'ın yoludur. Kur'an'a kim güzelce sarılırsa her âyetinin altında bitmez tükenmez hazineler olduğunu görür. Ne yazık ki bugün bizim bunlarla ilgimiz yok. Bugün Bosna'dan, Yugoslavya'dan kardeşlerimiz gelmişler, çok güzel Arapça konuşuyor-

lar. Bizim memleketimizde bizden üstün durumdalar.

Bosna bildiğimiz bir memleket. Fakat oradaki ilim adamları Arapça'yı iyi biliyor ve güzel de tekellüm ediyor.

“Sizin memleketinizde biz daha çok şey bekliyorduk ama bizimle görüşecek hoca bulamadık. Hocalarınızın birçoğu hiç Arapça bilmiyor.” diyor, teessüf ediyorlar.

Ve biz Arapça'nın kelimesini bilmediğimiz gibi okumasını da bilmiyoruz. O hâle geldik. *İlm-i ledünnî* isteyeceğiz.

Bu *ilm-i ledünnî* nereden isteyeceğiz?

Allah'tan.

Ama Allah'ın kitabından haberimiz yok. Okumasına da yanaşmıyoruz. Sonra da; “Yâ Rabbi! O ilmi bize ver!” diyoruz.

Bu istek saflık olur, safdillik olur. Allah kusurlarımızı affetsin.

Binâenaleyh Allahu Teâlâ'nın bize vermiş olduğu nihayetsiz hazineler vardır. Dünya hazineleri o hazineler yanında zerre olamaz.

İnsanlar dünya hazinelerini ne yorgunluklarla ne çalışmalarla elde ediyorlar. Neredeyse ömürlerini yok ediyorlar ama o ilimden zerre kadar nasip alamadan gidiyorlar. Bu

kişilerde âhiretin cezası da ona nispette olacaktır.

Boşnak hoca, çok güzel bir şey söyledi:

“Müslümanları camilere hapsetmişler; ‘Siz yatın, kalkın, ibadet edin, dünya işlerine karışmayın.’ demişler. Müslümanlar da; ‘Bize namaz, oruç yeter, ibadet taat de yeter.’ deyip dünya işlerini başkalarına bırakmışlar. Şimdi de bunun cezası meydana çıkmış.”

Müslümanlar hem dünyalarını hem de ahiretlerini temin etmelidir. Yalnız âhiret için olmamalıdır. Dünya hem dünya için hem âhiret için lazımdır. Hem dünya bilgisini bilmek hem de *ilm-i ledünnî* denilen “iç ilmi” bilmek şarttır. Fakat onu Allah verecektir.

O Allah’ın vereceğine gönlü hazırlamak gerekir. Gönül ona hazırlanmadıkça Allah o ilmi insana vermez.

Bir rençber güzel bir tohumu lalettayin, mahsul vermeyen bir tarlaya atar mı?

Atmaz.

Tohumu tarlalardan hangisi güzelse, hangisi daha çok mahsul verecekse, hangisi daha iyi yetiştirecekse oraya atar ki güzel bir mahsul alsın.

Allahu Teâlâ da gönülleri hazırlanmamış, Allah'a dönmemiş gönüllere o ilmi vermez.

Binâenaleyh kişi böyle dış ilimlerle ömrünü çürütür, gider.

Allah'ın zikrinden, kitabını öğrenmekten tezahülün, tecâhülün cezası olur.

O altı şey gelmeden, yedi şey gelmeden gözünüzü açın! O ilm-i zâhirî ile ilm-i bâtınıyeyi de öğrenin. Allah size o *ilm-i ledünnî*'yi verirse dünyanın da âhiretin de bahtiyarlığını ele geçirmiş olursunuz. Saadette, selamette *Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah* diyerek âhirete gidersiniz. Orada sizi karşılayanlar da sizden memnun olurlar. Oradaki ecdadımız da bizden memnun olur. Allah kusurağımızı affetsin. Tefvikât-ı samedâniyyesine mazhar etsin.

Bize göndermiş olduğı güzel kitabını derlemek, okumak, okutmak ve onları yetiştirmek şeref-i saadetine hepimizi nâil eylesin.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

